

Cycli en verlangen

Tim Boyd

Tim Boyd is de International President van de Theosophical Society (Adyar)

Dit artikel werd eerder gepubliceerd in

Theosophy Forward van 7 December 2022 en in

The Theosophist Vol. 144: 3, December 2022 onder de titel *Cycles and Longing*.

In de proloog (Proem) van *De Geheime Leer* (GL) doet H.P. Blavatsky (HPB) een aantal belangrijke uitspraken. Een ervan zijn drie grondstellingen. Zij zegt dat een duidelijk begrip van deze drie fundamentele ideeën een voorwaarde is voor het begrijpen van het overkoepelende occulte denksysteem.

In het kort luiden deze fundamentele stellingen:

1. *De ene Absolute werkelijkheid, waarvan wordt gezegd dat deze ondenkbaar en onkenbaar is.*
2. *Periodiciteit of de cyclische aard van alles.*
3. *Karma en reïncarnatie: de verplichte pelgrimstocht voor iedere ziel (...) door de cyclus van incarnatie (of noodzakelijkheid) in overeenstemming met de cyclische en karmische wet.*

Ik zou graag de tweede van deze stellingen onderzoeken, die betrekking heeft op 'periodiciteit', gewoonlijk 'cycli' genoemd, in de natuur, in onszelf en cycli van bewustzijn. Het feit dat iets wordt beschreven als 'fundamenteel' of als 'wet', zou voor ons een motief moeten zijn om vragen te stellen, niet om achterover te leunen en ze te accepteren.

Wat maakt cycli zo fundamenteel? Iedereen die hier ook maar de geringste aandacht aan heeft geschonken, is zeker bekend met cycli omdat ze ons individueel beïnvloeden. Elke dag worden we 's ochtends wakker, elke nacht gaan we slapen. Slapen en waken houden verband met de cyclus van de rotatie van de aarde om zijn as, resulterend in dag en nacht. Binnen ons eigen lichaam bestaan circadiane ritmes, onze 'biologische klok', die correleren met deze cyclus van dag en nacht. In de fysiologie, van organen tot individuele cellen in het lichaam, werken onderling verbonden dagelijkse ritmes. Ook seizoenen komen en gaan en komen weer terug.

Het is zinvol onze aandacht hierop te richten omdat dit ons verbindt met het grotere geheel van leringen van tijdloze wijsheid. We hebben de neiging om deze cycli als repetitief te beschouwen. Het is de aard van cycli dat ze zich herhalen. Soms raken we zo gefixeerd in ons begrip dat we dag en nacht, of slapen en waken, zien als een vast onderdeel van de werkelijkheid.

De oude Griekse filosoof Heraclitus deed de uitspraak *Niemand stapt ooit twee keer in dezelfde rivier*. Elke keer als we onze voet in de rivier zetten is niet alleen het water

Het wiel van Samsāra

waaruit de rivier bestaat niet meer hetzelfde, maar ook de persoon die in de rivier stapt is veranderd. Dit idee van cycli zou ons moeten aansporen aan verandering te denken. Hoewel veranderingen zich herhalen, zijn ze niet statisch. Er zijn drie dingen die volgens HPB eeuwig zijn: ruimte, duur (waarvan wij ons begrip van tijd afleiden) en beweging. Beweging en het gevolg daarvan, verandering, zijn eeuwig.

In het boeddhisme wordt sterk de nadruk gelegd op het begrijpen van samsāra, de cyclus of het wiel van geboorte, dood en wedergeboorte, waarin we gevangen zitten door

onze onwetendheid. Leven na leven herhaalt het zich en ervaren we gelijksoortig, zelfveroorzaakt lijden. Maar ook dat is niet statisch. Als we de mogelijkheid van verlichting erkennen, gaan we een andere, uitgebreidere cyclus binnen, die ons huidige begripsvermogen te boven gaat.

Het doel van HPB bij het presenteren van deze drie fundamentele stellingen was dat we ons op de juiste manier konden inleven in het systeem dat ten grondslag ligt aan het occultisme, dat meer inhoudt dan denken. Gevangen zitten in denken beperkt onze interacties. We kunnen goed geïnformeerd zijn zonder wijs te zijn. Dus voor ons, in het bijzonder als leden van de Theosophical Society (TS), trekt een dieper doel ons aan dan louter bekendheid met een denksysteem, hoe uitgebreid dat ook mag zijn. De vraag rijst: wat leidt ons niet alleen naar dit denksysteem, maar ook wat maakt zo'n systeem tot een spiritueel pad? Wat is de katalysator die kennis, zelfs van de hoogste soort, omzet in iets meer?

In de taal van mystieke tradities zien we keer op keer een term opduiken. De katalysator die ons beweegt in de richting van een gevraagde, zelfs vereiste, vereniging met onze bron is *verlangen*, soms uitgedrukt als aspiratie of hunkering. De grote mysticus Rumi deed de uitspraak: *Ik had nooit kunnen weten wat liefde is als ik nooit dit verlangen had gevoeld*. Hij had het niet over romantische liefde, maar over de liefde van en voor de Goddelijke Geliefde, de wederzijdse liefde die stroomt tussen de minnaar en de Geliefde.

Het begint met ons gevoel van afgescheidenheid. We weten dat een verbinding bestaat, maar op de een of andere manier is de verbindingsdraad zwak geworden. In de Bijbel staat een mooi verhaal dat gaat over de reis van de ziel: het verhaal van *De verloren zoon*. Het is het verhaal van de ziel die vanuit een staat van eenheid incarneert en vervolgens, verrijkt door ervaring, terugkeert naar die eenheid. Het sleutelmoment in het hele verhaal doet zich voor wanneer de ziel, die van haar goddelijke thuis naar het verre land van incarnatie in het vlees is gereisd, ontwaakt

uit haar diepe betrokkenheid met en fascinatie voor alle wereldse dingen en zich het 'vaderhuis' herinnert, de toestand van verenigd zijn. Herinnering en verlangen initiëren de reis van terugkeer. Verlangen naar dat ogenschijnlijk verloren of verwaterde gevoel van eenheid met onze bron, drukt zich uit als een spiritueel pad of waarlijk religieus leven.

Dit zijn enkele van de manieren waarop we de invloed zien van deze katalyserende factor van verlangen. Ik geloof echt dat wat ons in deze theosofische setting brengt, heel vaak een scherp besef van die kwaliteit in onszelf is. Na verloop van tijd lieten we wat begint als een vlam dof worden tot een sintel.

In *Licht op het Pad* gaat Mabel Collins in op de kwaliteit van verlangen.

Eerst zegt ze:

(1) *Begeer slechts dat wat binnenin je is;* dan,

(2) *Begeer slechts wat boven je is.* Die twee lijken onverenigbaar! Dan zegt ze:

(3) *Begeer slechts dat wat onbereikbaar is.*

Ons wordt gevraagd om na te denken over deze graduele stappen. Om het idee van het onbereikbare te verduidelijken, staat er: *Je gaat het licht binnen, maar je raakt de Vlam nooit aan.* Als we volhouden, luisteren en echt horen, zullen we uiteindelijk 'het licht binnengaan', maar de bron is onbereikbaar.

Als laatste punt spreekt ze over de aard van 'vragen'. Er wordt ons verteld om te vragen, om diepere wijsheid, diepere verbinding te vragen. Ze zegt dat mensen altijd om iets vragen. Het is de aard van de mens om iets te willen en erom te vragen. Meestal worden dergelijke verzoeken niet gerealiseerd, omdat het verzoek alleen met het denken wordt gedaan. Het komt niet uit het diepere gevoel van verlangen. Ze zegt dat op een oprechte manier vragen 'een honger van binnen' is, een verlangen naar spiritueel streven. Als we op deze manier vragen, reageren we op een zielshonger die voeding nodig heeft. Die honger is ons streven om in de richting van de geest te gaan.

Licht op het Pad begint met de vermaningen: *Roei eerezucht uit, Roei de begeerte naar leven uit en Roei verlangen naar comfort uit* en gaat verder met het opsommen van de vele dingen en manieren waarop we moeten verlangen. Het één gaat over de persoonlijkheid, het ander over de realiteit.

Om te eindigen met HPB's Proloog in de *GL: Dit zijn de grondbegrippen waarop het gehele gedachtestelsel, De Geheime Leer, steunt.*

Vertaling Marianne Plokker